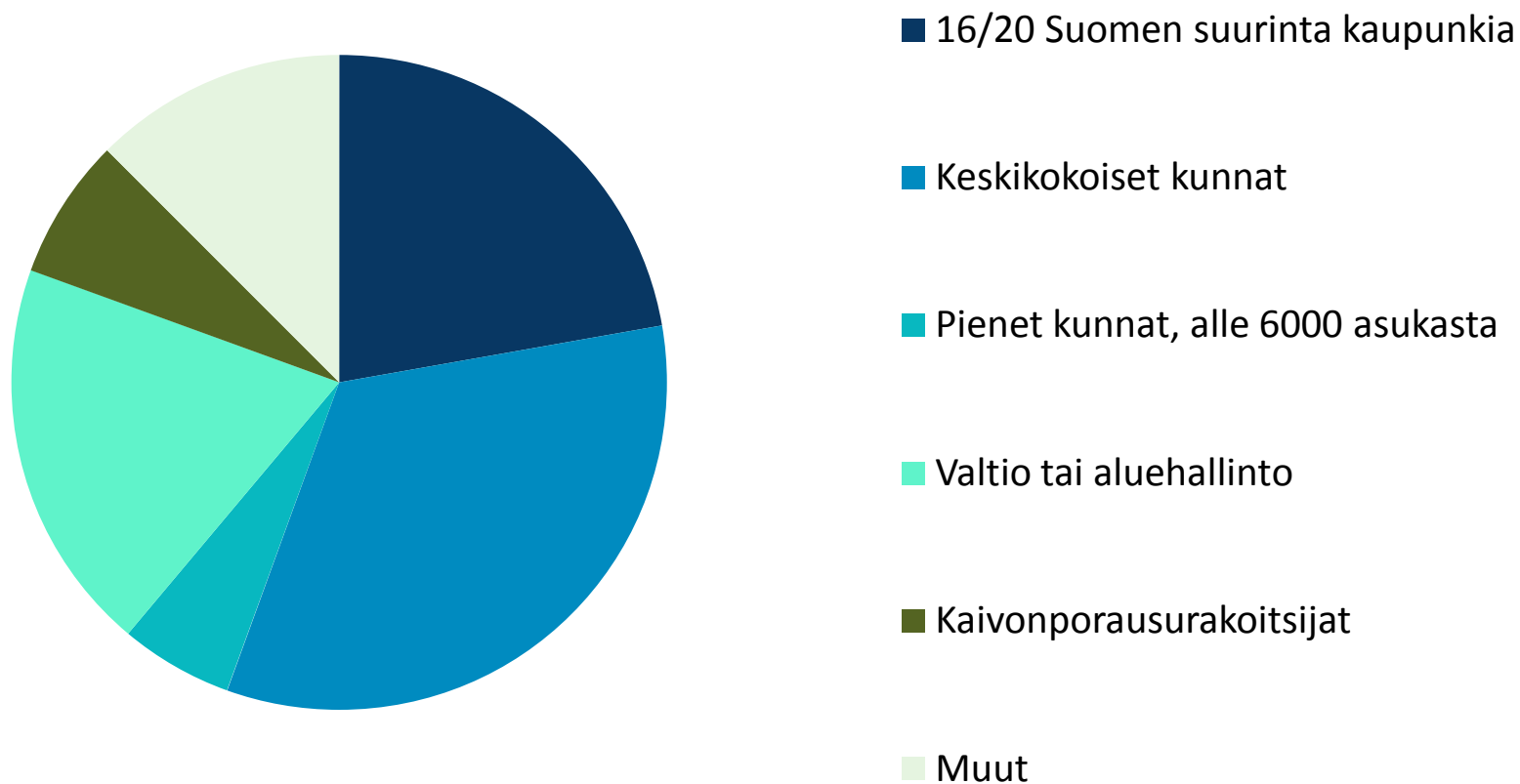

Nettikyselyn tulokset

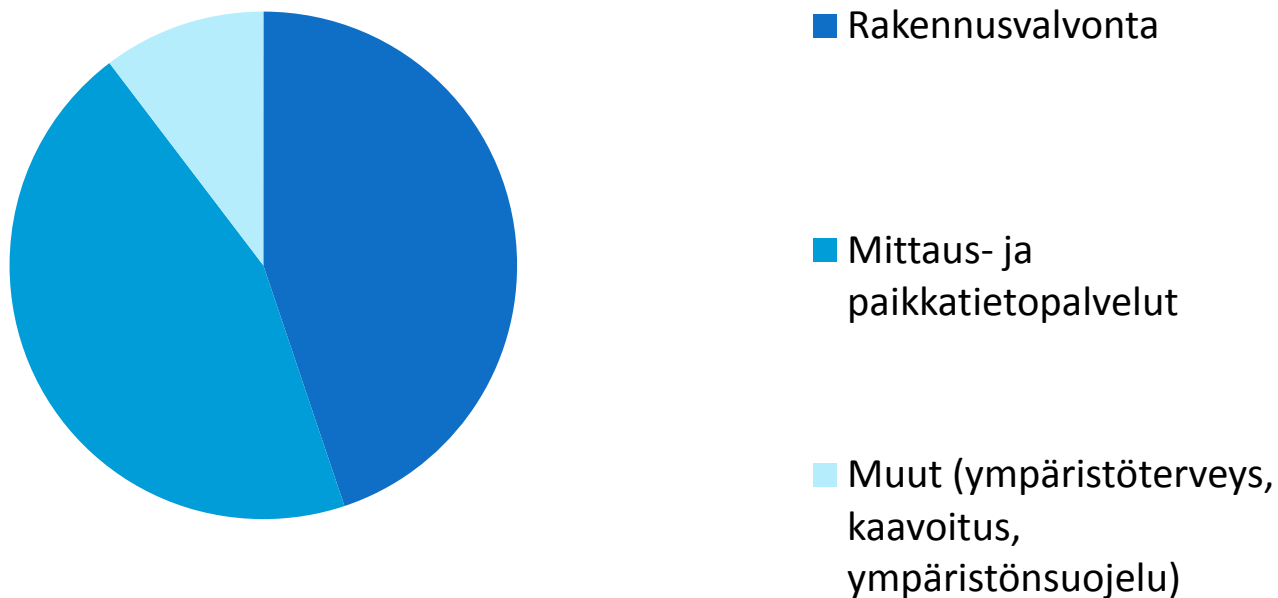
Mielipiteitä kaivonporaustietojen
keräämisen, arkistoinnin ja nettipalveluiden
kehittämisestä marraskuussa 2011

Koonnut Heli Lehtinen K.H. Renlundin säätiö/GTK

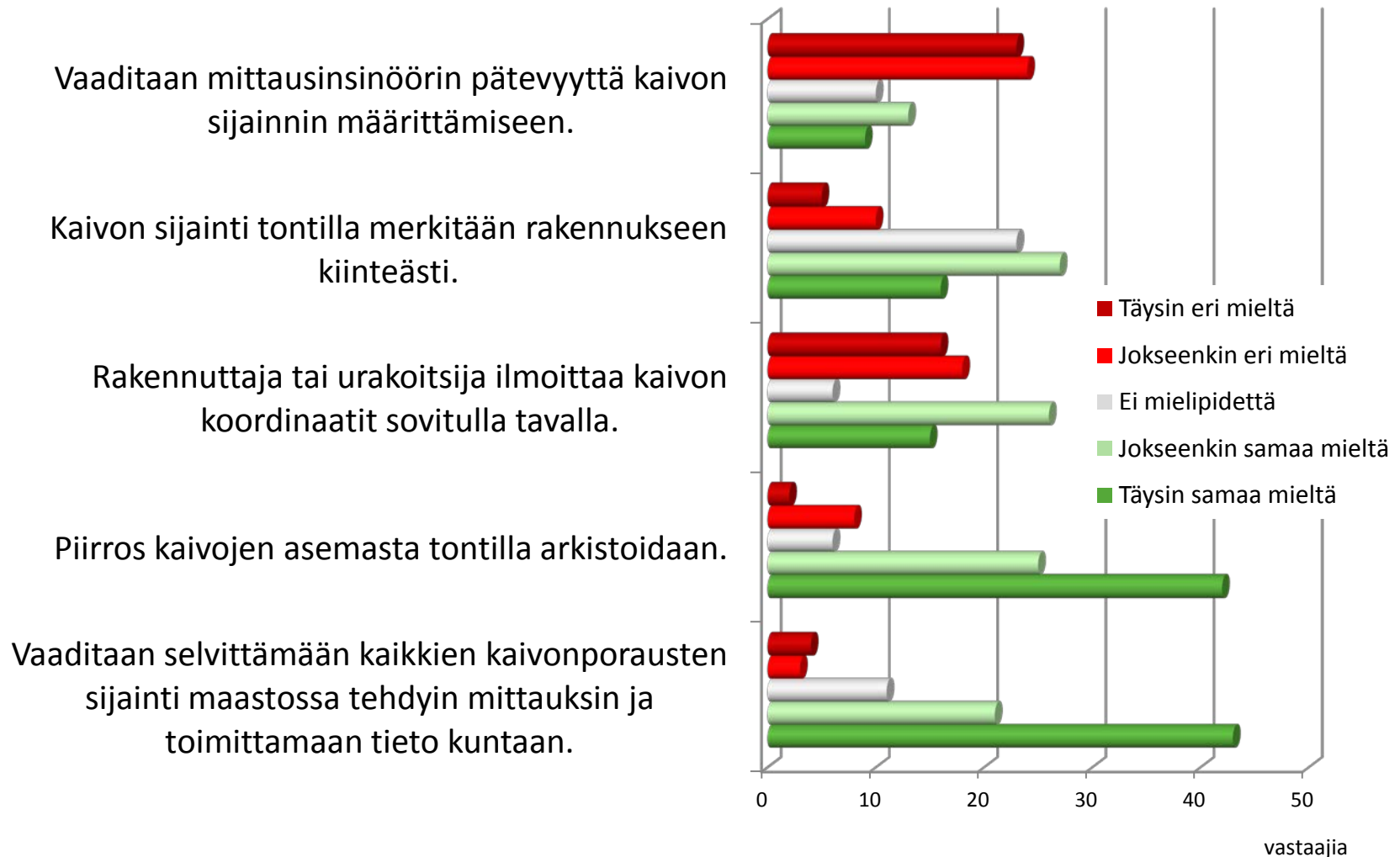
Vastaajat (85 kpl) pääosin julkiselta sektorilta

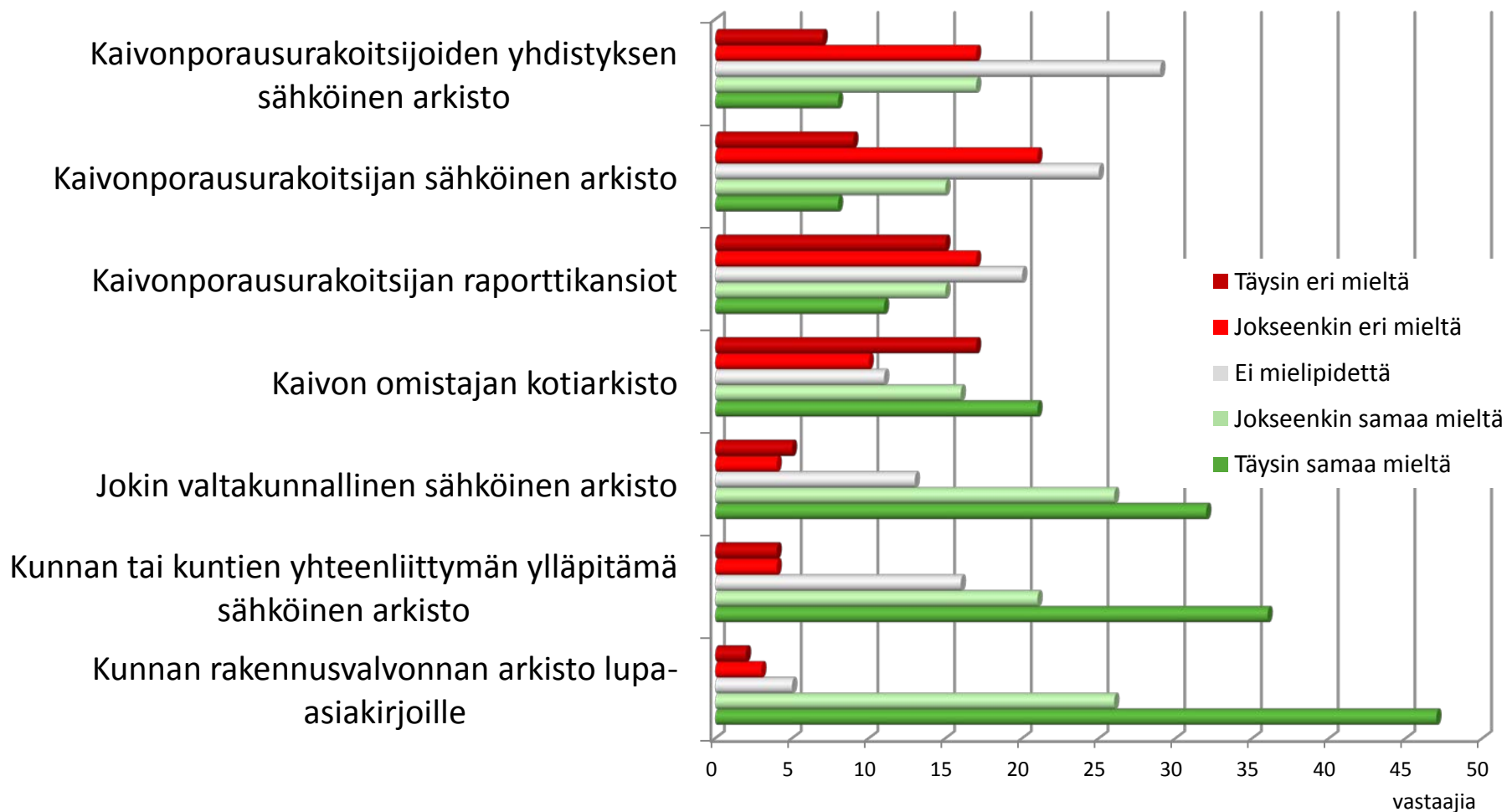
Vastauksia 46 eri kunnasta ja usealta kunnan toimintasektorilta

Kysymys 1. Porausreikien ja kaivojen sijainnin luotettava rekisteröinti. *Maastomittaukset ja asemapiirrokset kuntaan.*

Kysymys 2. Luotettava ja hyödyllinen kaivonporaus tietojen arkistointipaikka. *Kuntien rakennusvalvonnan arkistot, ehkä myös jokin valtakunnallinen sähköinen arkisto*

Rekisteröinti ja arkistointi I

Valikoituja kuntien edustajien kommentteja

- Mittaus- ja paikkatietopalvelut

”Mitataan ja arkistoidaan kunnan toimesta valtakunnalliseen rekisteriin eli osaksi lupaprosessia. Näin saavutetaan riittävä luotettavuus ja tarkkuus.”

”Kunnan pitäisi tallentaa kaivon sijainti ja ominaisuustiedot paikkatietojärjestelmiinsä ja niihin voidaan liittää myös sähköisiä dokumentteja. ..”

”...edellytetään sijaintikatselmusta, jolloin sijainti tulee perustamaan kartoitukseen ja kaivo voidaan tallentaa karttakantaan pistemäisenä kohteena (maalämpökaivo).”

” Mielestäni olennaista on, että maalämpökaivot eivät pilaa pohjavettä, osu tunneleihin tai häiritse jo olemassa olevia kaivoja. Tämän toteamiseen riittää väljä mittatarkkuus ja kevyt lupaprosessi, jossa tietoja käsitellään kunnan sisäisesti, ei valtakunnallisesti eikä julkisesti.”

”Ei ole sentintarkkaa hommaa ... Porausurakoitsija tai asiakas voi mielestäni mitata kaivon sijainnin itse, mitat esim. rakennuksesta ... koordinaattien ilmoittaminen ei toimi, mikäli ei ...tietoa koordinaattijärjestelmistä”

”...Raportissa voisi olla sidontamitat rakennuksesta. Korjatut, jos poikkeavat luvan asemapiirroksessa esitetyistä.”

Rekisteröinti ja arkistointi II

...Kuntien edustajien kommentteja

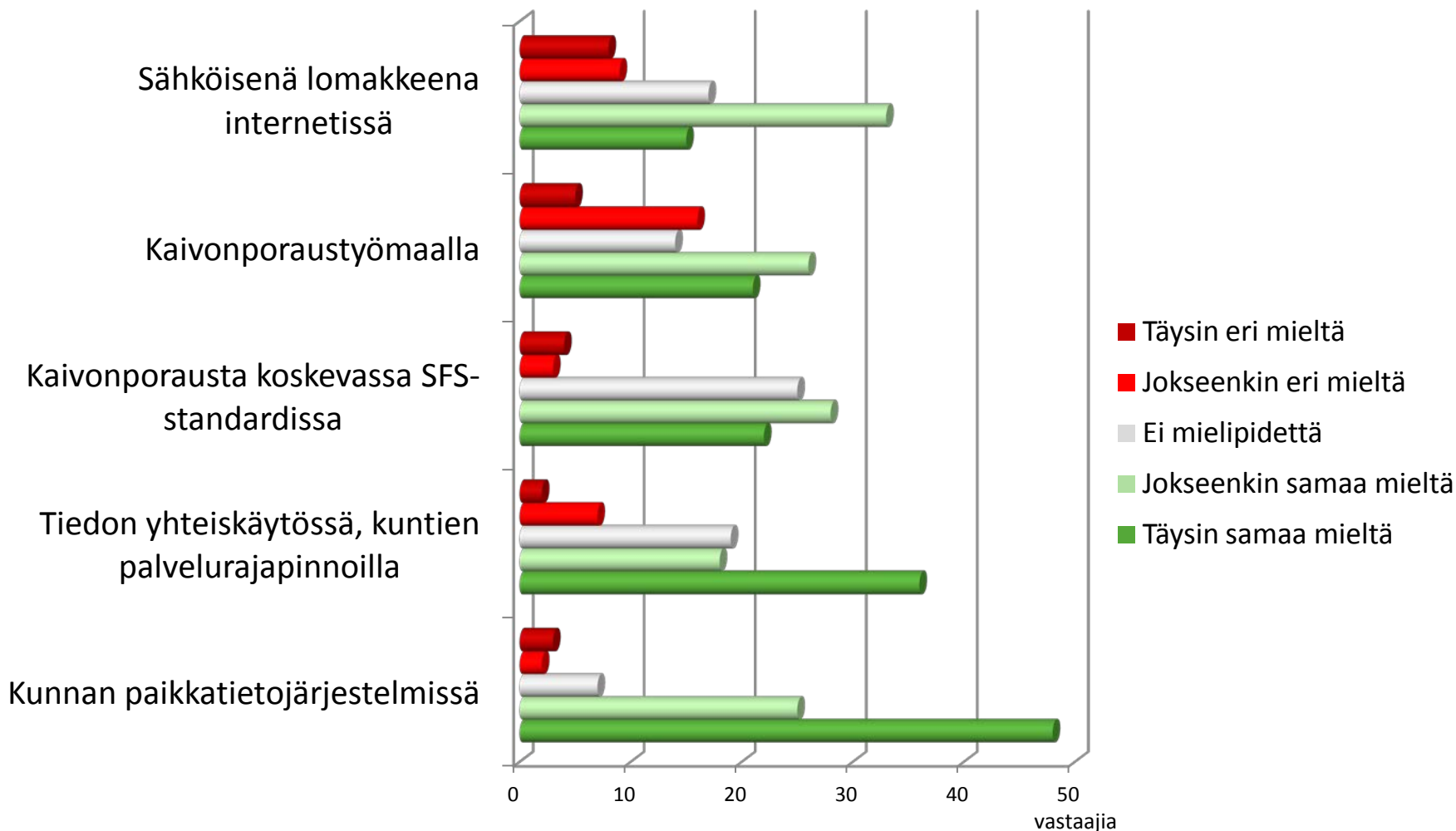
- ”...edellytetään lupaehtona sijaintikatselmusta, jolloin kaivon oikea sijainti tulee viranomaisen toimesta todennettua asemapiirroksen. ..piirustus arkistoidaan rakennusvalvonnan arkistoon ...” (*rakennusvalvonta*)
- ”Oikea paikka rekisterille on ehdottomasti karttatietoja hallinnoiva rekisteri. RH on ehdottomasti väärä paikka. Kun lakia säädetään pitää ottaa kantaa myös porareilla nykyisin oleviin tiedostoihin ja mahdollisiin korvauksiin tiedostojen luovuttamisesta.” (*rakennusvalvonta*)
- ”Luonteva paikka on kaupunkimittauksen kartat , joissa jo nykyisin ...mm johtotietokartta .” (*rakennusvalvonta*)
- ”...helppo saada gps-koordinaatit kännykällä, että luulisi urakoitsijoiden osaavan toimittaa oikeat koordinaatit kaivoista ihan ilman mittausinsinöörin pätevyyttä.” (*kaavoitus*)
- ”Keskitetty valtakunnallinen rekisteri dokumenttien hallinnalla.” (*kaavoitus*)
- ”Vanhojen jo porattujen tietojen saaminen olisi tärkeää. Tietojen luovutusta tulisi edellyttää poraajayrittäjiltä ja/tai asukkailta valtakunnallisesti.” (*ympäristönsuojelu*)
- ”Pitäisi vielä keksiä keino miten jo olemassa olevat kaivot saadaan luotettavasti rekisteriin.” (*rakennusvalvonta*)

Rekisteröinti ja arkistointi III

VRK, YM ja ELY-keskukset

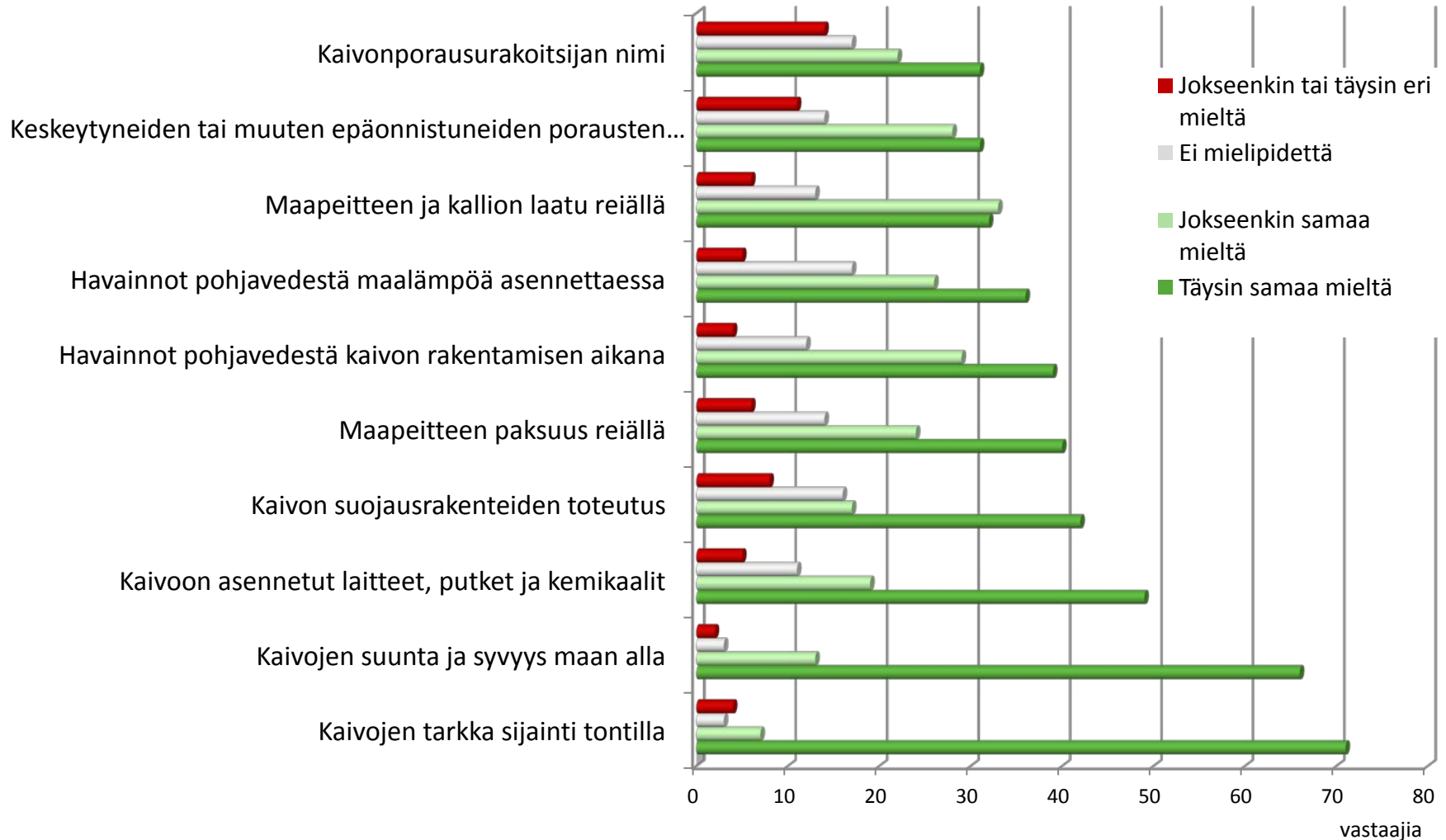
- ”Kunta rekisteröi ja ylläpitää kaivonporaustietoja omassa järjestelmässään. Tieto on valtakunnallisesti käytettävissä KRYSP-hankkeessa toteutettavan kokoavan tietopalvelun välityksellä. Valtakunnallista keskusrekisteriä porakaivotietoja varten ei kannata perustaa ns. välivarastoksi ... Haasteena tulee olemaan ne kunnat, joilla ei ole riittäviä resursseja tarvittavien... järjestelmien käyttöönottamiseksi.” ([Väestörekisterikeskus](#))
- ”Valtakunnallinen tai kuntien ylläpitämä sähköinen arkisto olisi hyvä...”([YM](#))
- ”Sähköinen arkisto, mihin olisi useammilla viranomaisilla lukuoikeudet.”
”Tieto pitäisi koota valtakunnallisesti yhteen paikkaan.” ([ELY-keskuksia](#))

Kysymys 3. Porausraporttien ja kaivojen paikkatietojen yhdenmukaistaminen on tärkeää... *kunnan paikkatietojärjestelmissä ja palvelurajapinnoilla*

Kysymys 4. Porausraportin sisältö. *Tärkeimpiä*

tietoja kaivojen tarkka sijainti tontilla, suunta ja syvyys maan alla sekä kaivon rakenteet ja asennettu tekniikka & kemikaalit.

Porausraportti ja harmonisoinnin tarve

Valikoituja kuntien edustajien kommentteja

- Mittaus- ja paikkatietopalvelut

” Kaikki saatavilla olevat havainnot kirjataan.”

”Raportti on nykyisessä muodossaan hyvin kattava” (*iso kaupunki*)

- Muut kuntien edustajat

” Pohjavesialueilla tulisi edellyttää myös lähtötilanteen arviota pohjaveden tilasta kyseisellä paikalla. Mikäli lähistöllä on talousvesikaivoja, voitaisiin esim. arvioida, mikä on pohjaveden laatu läheisissä kaivoissa ennen maalämmön asentamista.” (*kaupungin alueella merkittäviä pohjavesiesiintymiä*)

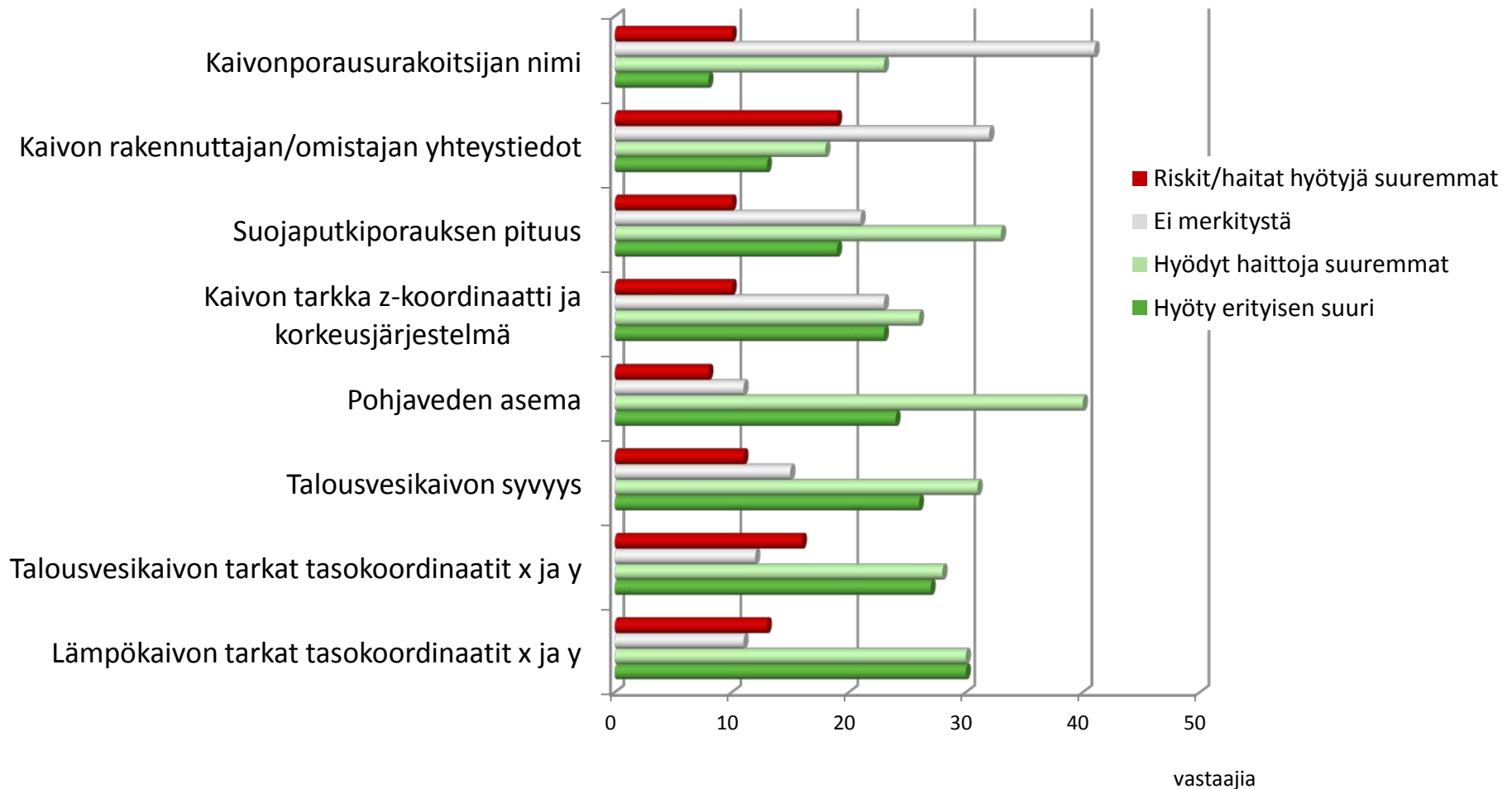
”Kaivon reiän halkaisija”

”Suuntatiedoissa kaltevuuskulma ja kaivon suuntakulma”

”Aikamoinen homma olisi kerätä kaikki tarpeellinen tieto myöhemmin käytettäväksi. Nyt siihen ei ole mahdollisuuksia.” (*pieni kunta*)

”Yleinen rekisteröinti edellyttää tietojen harmonisointia. Toisaalta siirtymävaiheessa vähemminkin täydelliset tiedot olisi hyvä saada rekisteriin. Ainakin isommilla porareilla on pGPS paikannukseen perustuvat sähköiset rekisteritiedot poraamistaan reistä (porakaivo/maalämpö) sekä niihin liittyvät porausraportit. Niiden saaminen tulevan rekisterin pohjaksi olisi välttämätöntä koska muutoin rekisteri ei tule vuosikymmeniin saavuttamaan hallinnolle riittävää luotettavuustasoa.” (*iso kaupunki*)

Kysymys 5. Avoimuus porakaivojen paikkatietojen julkaisemisessa. *Tarkat tasokoordinaatit & kaivon syvyys erityisen hyödylliseksi koettuja Internet-palveluissa, riskejä/haittoja ei kovin moni korostanut*

Karttapalveluiden kehittäminen I

Valikoituja kuntien edustajien kommentteja

- Mittaus- ja paikkatietopalvelut

”En näe mitään syytä julkaista tietoja muualla kuin viranomaisten intranet-karttapalveluissa.”

” Endast kommuner och statliga myndigheter samt ägaren skall ha rätt till dessa uppgifter”

” Tiedot omistajan ja kunnan viranomaisten käyttöön. ”

” Tietojen näkymisestä ei pitäisi olla mitään haittaa kummassakaan palvelussa (haku- ja latauspalvelut). Hyötyä voisi olla niistä muodostuva kuva kalliopinnan syvyydestä.”

- Kunta, muut

” Avoimessa verkossa olevaa tietoa on liian helppo käyttää väärin. Toisaalta esim. talousvesikaivojen syvyystiedot jollakin alueella voisi olla hyväksi haja-asutusta harkitseville rakentajille. Kaivoveden tutkimustiedotkin ovat nykyisin yksityisiä, vaikka niillä tiedoilla olisi paljon käyttöä laajemminkin.”

”Viranomaisella tulisi olla ”täydet” katseluoikeudet em. asioihin, mutta jos kuka tahansa yksityinen (saa) em. tiedot ei ole tarkoituksenmukaista ja voi olla riskejä.”

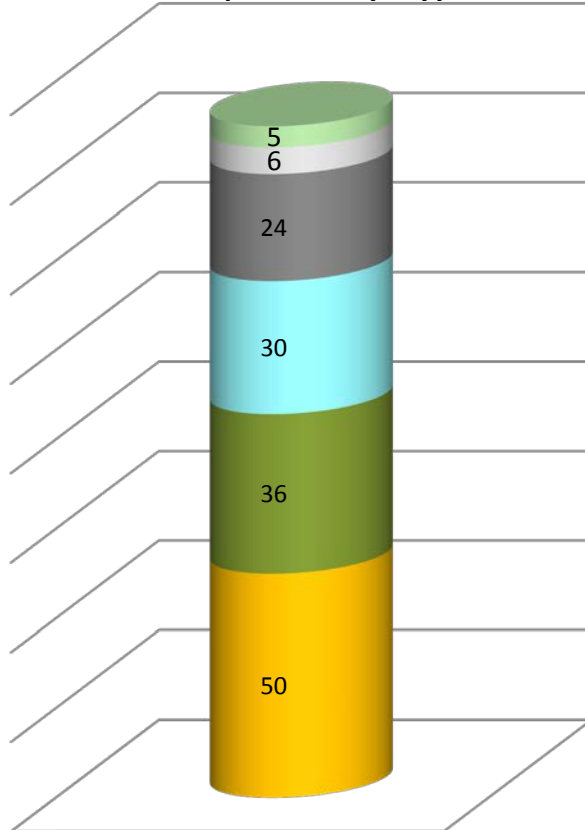
Karttapalveluiden kehittäminen II

YM ja Väestörekisterikeskus

- ” Rekisteristä täytyy miettiä myös kaikki lainsäädännölliset kuviot. Saako tietoja kerätä, kuka saa kerätä, jne. Rekisterin julkisuutta täytyy miettiä myös haittojen/riskien kautta. Jos tarkat sijaintitiedot ovat julkisia, voiko olla vaara ilkivallasta tms.” YM
- ” Kaikki em. tiedot voisivat olla saatavilla Internetin välityksellä rajatulle käyttäjäjoukolle, jolloin olisi myös varmistuttava että käyttäjä tarvitsee tietoja virkaa/tehtävää hoitaakseen. Osa tiedoista voisi olla julkisia kaikille.” Väestörekisterikeskus

Kysymys 6. Lainsäädäntö *Muutosehdotukset säädöksiin tai niiden tulkintaan saivat kannatusta*

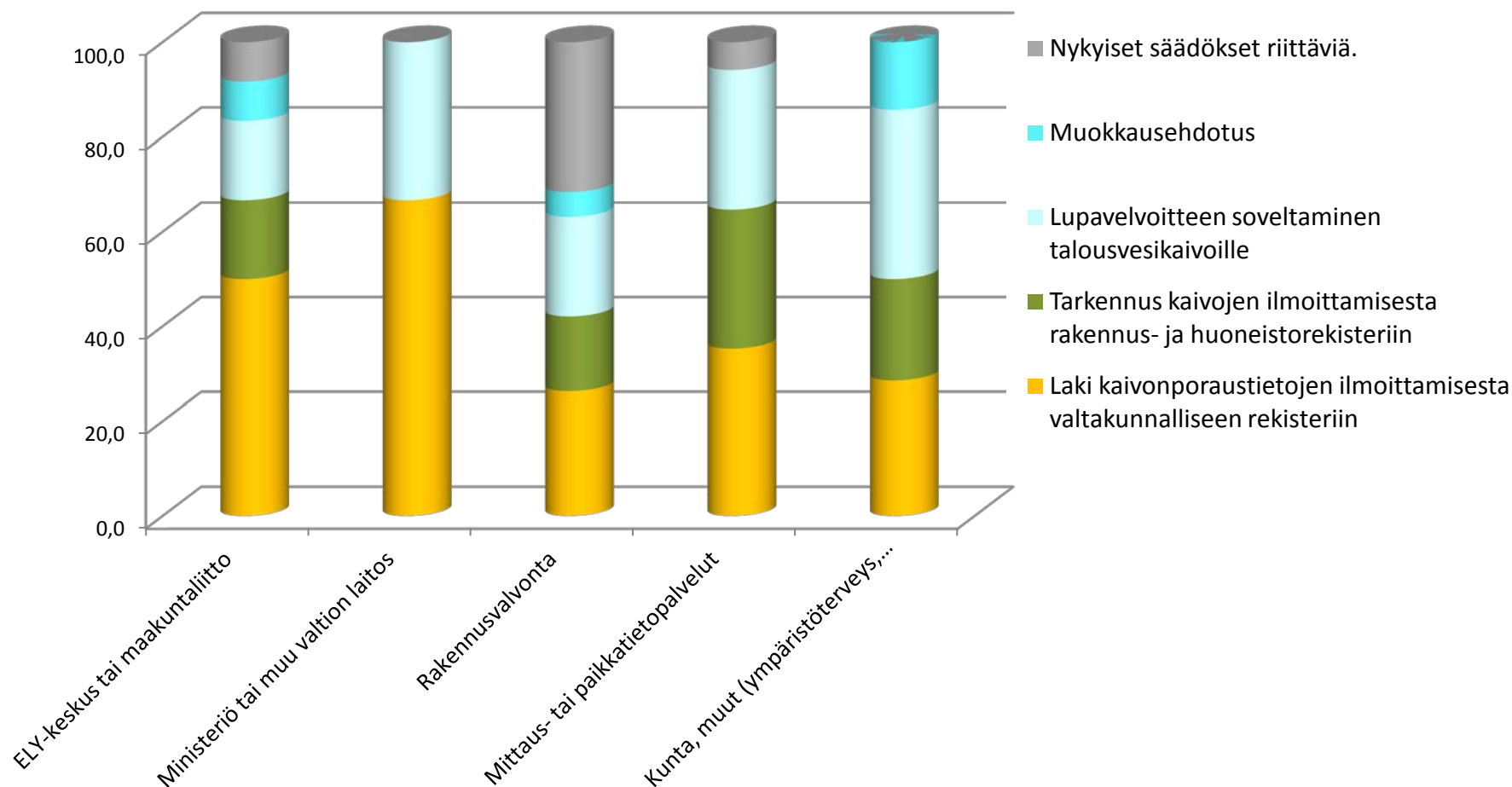
Väitteiden kannatusprosentti kyselyyn vastanneiden keskuudessa

- Muokataan nykyisiä säädöksiä tai tulkintaa seuraavasti:
- Ei vastausta tähän kysymykseen
- Nykyiset säädökset riittäviä.
- Säädetään nykyistä tarkemmin kaivojen ilmoittamisesta väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistorekisteriin.
- Sovelletaan nykyisen maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön lupavelvoitetta lämpökaivojen lisäksi myös talousvesikaivoille.
- Säädetään laki kaivonpöraustietojen ilmoittamisesta valtakunnalliseen rekisteriin muiden pohjoismaiden tapaan.

Kysymys 6. Lainsäädäntö. *Laki rekisteriin ilmoittamisesta saa kannatusta alueellisilla ja valtakunnallisilla tahoilla. Moni rakennusvalvonnan edustaja pitää säädöksiä nyt riittävinä.*

Kannatusprosentti oman intressitahon vastaajien keskuudessa

Kaivonporausurakoitsijoiden kommentteja

- ” **Yksi yhteinen linjaus olisi hyvä**, joka velvoittaisi kaikki toimimaan samoin. Samaa kaivattaisiin myös maalämpökaivojen lupaprosesseihin (vrt. eri metrietäisyydet tontin rajoista eri kunnista).”
- ” Urakoitsijan näkökannasta ajateltuna, olisi hyvä jos arkistointi hoituisi yhtä kanavaa pitkin (vähentäisi työmäärää).”
- ”...tietojen luovutus pitäisi olla pakollista, muuten se ei toimi.”
- ”Raportti ei saisi olla liian monimutkainen. Olisi hyvä priorisoida että kaikki olennaisimmat kohdat/tiedot tulisi kerättyä. Jos raportti on liian pitkä, voi olennainenkin tieto jäädä saamatta. Yhtenäinen raportti tietoineen olisi mielestäni hyvä.”
- ”**Kenellä on rekisteriin käyttöoikeuksia ja niiden laajuuksia on ensin syytä miettiä tarkasti** ennen kuin voi ottaa tarkempaa kantaa.” (*tietosisältöön*)
- ” Urakoitsijan näkökulmasta **hyvä tieto** (*karttapalvelussa*) **olisi** juuri tuo **suojaputkiporauksen pituus** tietona. Suunnittelijoita palvelisi hyvin tietopalvelu jo olemassa olevista kaivoista suurempia maalämpökenttiä suunniteltaessa (miksei myös yksittäiskohteita mietittäessä). Myös **etäisyydet olemassa oleviin talousvesikaivoihin** on hyvä tieto **etenkin haja-asutusalueella**. En tiedä olisiko nimi- ja yhteystiedoilla merkitystä tietojen antamiseen (vai pelkät tiedot kaivoista anonyymeinä).”

Poratek ry:n lausunto porakaivorekisterin kehittämisestä

- Suomen Kaivonporausurakoitsijat Poratek ry ei näe että porakaivorekisteri tuottaisi lisäarvoa alan toimijoille.
- Asiakastietojen luovuttamista yleiseen rekisteriin pidetään tietosuojan kannalta ongelmallisena.
- Rekisteri voi aiheuttaa kilpailutilanteen vääristymistä, jos siitä ei saada kattavaa.
- Jos rekisteri luodaan, sen tulisi kattaa myös rengaskaivot, pohjavedenottamot sekä pohjavesien havainto- ja tarkkailupisteet.

Kaivon omistajan/rakennuttajan näkökulma

- ” Riitatapauksissa jos maalämmön nesteet vuotaisivat ja saastuttaisivat porakaivojen vesiä, niin tietoisuus näistä kysymyksistä olisi tärkeää. Vältetään ehkä turhilta epäilyiltä... Nämä ovat erityisen tärkeitä kysymyksiä taajamissa. On ihme ettei näitä paikkatietoja ole aiemmin vaadittu. Toimenpideluvanvaraisuuden edellyttäminen maalämpöjärjestelmiltä on perusteltu juttu. Liialta byrokratialta on välttyttävä. Siksi maaseutuoloissa porakaivojen paikkatietojen tiukka selvittäminen ei tunnu kovin perustellulta. Kiinteistönomistajien asumiskustannuksia uusilla velvoitteilla ei pidä nostaa turha päiten. Jos ympäristönsuojeluintressi on kiistaton niin tilanne voi olla osin toinen. Taajamissa ei paljon ole enää porakaivoja. Porakaivojen veden saastuminen on ollut ongelma ja niistä on käyty kärkeäkin kiinteistön kauppariitoina. **Maakaaren järjestelmään myyjän tiedonantovelvollisuuteen voitaisiin lisätä myös porakaivo tai lämpökaivotietojen ilmoitusvelvollisuus.** ” Suomen Omakotiliitto ry
- ” **Kaivotiedot ovat kiinteistön omistajan tietoja eikä niitä tule julkaista.** Taustalla on yleinen tietosuoja sekä turvallisuus talousveden hankinnassa (ilkkivalta ja tuhotyöt). **Korkeintaan lämpökaivojen tietoja** tulisi kerätä **ympäristöriskien varalta.** ” Rakennuttaja tai porakaivon omistaja
- ”Kaivon omistaja tietää kaivonsa koordinaatit tontilla, ei tarvetta koordinaattitiedoille. Jos jonkin julkisen tahon on tarpeen tietää koordinaatit, on sen itse järjestettävä arkistointi. Sijainnin mittaus voi tapahtua rakennuttajan toimesta, mutta mittatietojen **muunto koordinaateiksi on tehtävä rekisterinpitäjän tai tiedon tarvitsijan toimesta.**
- ” Rakennuttaja tai porakaivon omistaja

Muu palaute ja kehittämisideat

- ”Hyvä hanke!. Voisiko **samaan rekisteriin** myös **talousvesikaivojen osalta** lisätä **laadunvalvonta** (näytteidenottorekisterin, tms.)?”
- ”Erittäin hyödyllinen tutkimus. Käy hyvin jatkoksi omalle opinnäytetyölleni... (HAMK): Maalämmön hyödyntäminen ja sen riskit pohjavesialueella”
- ”...**Pohjaveden korkeustiedoilla on tärkeä merkitys taajamien pienkiinteistönomistajille. Itse asiassa ne voisi olla perusteltua liittää tietojen keruuseen muutenkin kuin vain porakaivo ja lämpökaivoasiana.** Kyse on kosteusvaurioiden torjunnasta. Tärkeä asia, mutta on varottava että ei ammuta yli tässäkään asiassa...”
- ”Erittäin tarpeellinen projekti, kiitos siitä! **Onko lähiaikoina alkamassa projektia myös tutkimuskairausrekisteristä?** Tällä hetkellä pystytään ainoastaan havaintoputkitieto tallentamaan pohjavesitietojärjestelmään (Hertta/POVET/OIVA), eli jos tutkimuspisteeseen ei asenneta havaintoputkea, kairautietoa järjestelmään ei voi tallentaa. Selkeä puute johon on toivottu ratkaisua ainakin jo 15 vuotta.”
- ”Ongelmaa on käsitelty liian suppeana. Yhdyskuntarakentamisen ongelmana on se, että maanalaisten rakenteiden (porausreijät, kaapelit, tunnelit, luolat yms) sijainnin rekisteröinnistä ei ole säädetty lailla. On turha tehdä säännöstöä, joka koskee vain maalämpökaivoja. **Olisi syytä säätää normisto, joka koskee kaiken maanalaisen rakentamisen ja rakenteiden sijainnin rekisteröintiä julkiseen paikkatietojärjestelmään.**”

Taustaa kyselyn toteutuksesta I

Kohderyhmille sähköpostia

- Kyselyn julkinen Webropol-palvelun linkki lähetettiin sähköpostitse viikoilla 42-43. Julkinen linkki suljettiin viikon 44 lopuksi.
- Otanta kuntien rakennusvalvonnan edustajista (45 kpl) painottaen suurimpia kuntia. *Saavutettiin melko hyvin (26/45).*
- Kuntaliiton ja Tampereen seudun verkostot kuntien paikkatietoyhdyshenkilöistä. Saatekirje Kuntaliiton kautta. *Saavutettiin murto-osa koko laajasta verkostosta, pääosin asukasluvultaan suuria kuntia (26/356).*
- Suomen ympäristökeskuksen johdolla toimiva Kaivoverkosto (20 osoitetta, ml. kaikki 13 ELY-keskusta). Saatekirje Suomen ympäristökeskuksen kautta. *Saavutettiin 8/13 ELY-keskusta, muut nimeämättömiä.*
- Suomen kaivonporausurakoitsijat Poratek ry:n jäsenistö. Saatekirje toiminnanjohtajan kautta. *Jäsenistöä saavutettiin melko heikosti. Yhdistyksen hallitus lähetti erillisen lausunnon kehittämistarpeista.*
- Yksittäisiä asiantuntijoita seuraavilta tahoilta:
 - Sulpu ry, Suomen energiaporaajat ry, Gebwell Oy, Suomen Omakotiliitto ry ,
Väestörekisterikeskus, Ympäristöministeriö , Sosiaali- ja terveysministeriö, Valvira,
Säteilyturvakeskus ja Geologian tutkimuskeskus. *Vastaukset pääosin viranomaisilta.*
- Pohjatutkimusalan intressitahoja: suunnittelutoimistoja, rakentajia ja rakennuttajia (80 sähköpostiosoitetta). *Ei saavutettu tai nimettömiä.*

Taustaa II.

Kysymykset johdatteluineen:

- **Kysymys 1.** Porausreikien ja kaivojen sijainnin luotettava rekisteröinti. Ota kantaa siihen, miten tiedot saadaan luotettavasti ja kattavasti kerättyä.
- **Kysymys 2.** Kaivonporaustietojen arkistointi. Ota kantaa siihen missä tietoja on tarpeen säilyttää, jotta arkistointi edustamallesi taholle olisi hyödyllistä ja luotettavaa.

Avoin: Kommentit sijaintitietojen rekisteröinnistä ja kaivonporaustietojen arkistoinnista.

- **Kysymys 3.** Porausraporttien ja kaivojen paikkatietojen yhdenmukaistaminen on tärkeää...
- **Kysymys 4.** Porausraportin sisältö. Nämä tiedot on tärkeää kerätä talteen kaivonporauksista tuleviakin sukupolvia ajatellen.

Avoin: Kommentit porausraportin sisällöstä ja harmonisoinnin tarpeesta.

- **Kysymys 5.** Avoimuus porakaivojen paikkatietojen julkaisemisessa. Mielipiteesi seuraavien tietojen julkaisemisesta Internetissä. Olisiko katselupalvelusta kartalla enemmän hyötyjä vai riskejä/haittoja?

Avoin: Kommentit karttapalveluiden kehittämisestä.

- **Kysymys 6.** Lainsäädäntö. Riittääkö nykyinen säädösvalikoima vai tarvitaanko muutoksia?

Avoin: Palaute tutkimusprojektille.

Taustaa III.

Kysymyksiin vastattiin tunnollisesti

- Vastaamiseen käytettiin aikaa tyypillisesti 5-15 minuuttia (62 %).
- Pääsääntöisesti vastattiin kaikkiin kuuteen kysymykseen.
- Vastaukset yleensä lähes täydellisiä.
 - Maksimissaan 12 % vastaajista jätti yksittäiseen kysymyksen alakohtaan vastaamatta.
- Ilahduttavan paljon avoimia vastauksia ja palautetta tutkimusprojektille.